

Avaleht>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Millise riigi õigust kohaldada?

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [de](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Swipe to change

inglise keel**Millise riigi õigust kohaldada?****Austria****1 Kehtivate õigusnormide allikad****1.1 Riigi õigusnormid**

Austria rahvusvaheline eraõigus on kodifitseeritud. Austria rahvusvaheline eraõigus on kodifitseeritud peamiselt 15. juuni 1978. aasta rahvusvahelise eraõiguse seadusega (*Gesetz über das internationale Privatrecht – IPR-Gesetz*), *Bundesgesetzblatt* (edaspidi „BGBI.“) nr 304/1978. Peale rahvusvahelise eraõiguse seaduse (edaspidi „IPRG“) sisaldavad kollisiooninorme järgmised sätted:

8. märtsi 1979. aasta föderaalseaduse (mis käsitleb tarbijate kaitset (tarbijakaitse seadus – KSchG) (*Bundesgesetz vom 8. März 1979, mit dem Bestimmungen zum Schutz der Verbraucher getroffen werden (Konsumentenschutzgesetz – KSchG)*), BGBI. nr 140/1979) § 13a; föderaalseaduse (mis käsitleb õiguste omandamist kinnisvara osajaliseks kasutamiseks (osajalise kasutamise seadus – TNG) (*Bundesgesetz über den Erwerb von Teilzeitznutzungsrechten an unbeweglichen Sachen (Teilzeitznutzungsgesetz – TNG)*), BGBI. I nr 32/1997) § 11; föderaalseaduse (millega rakendatakse direktiiv nr 93/7/EMÜ liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta (*Bundesgesetz zur Umsetzung der Richtlinie 93/7/EWG über die Rückgabe von unrechtmäßig aus dem Hoheitsgebiet eines Mitgliedstaates der Europäischen Gemeinschaft verbrachten Kulturgütern*), BGBI. I nr 67/1998) § 20; föderaalseaduse (mis käsitleb tsiviilvastutust radioaktiivse kiirguse põhjustatud kahju korral (1999. aasta tuumavastutuse seadus – *AtomHG 1999*) (*Bundesgesetz über die zivilrechtliche Haftung für Schäden durch Radioaktivität (Atomhaftungsgesetz 1999 – AtomHG 1999)*), BGBI. I nr 170/1998) § 23; föderaalseaduse (mis käsitleb arveldamise lõplikkust makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides (arvelduse lõplikkuse seadus) (*Bundesgesetz über die Wirksamkeit von Abrechnungen in Zahlungs- sowie Wertpapierliefer- und -abrechnungssystemen (Finalitätsgesetz)*), BGBI. I nr 98/2001) §-d 16 ja 18; maksejõuetusseaduse (*Insolvenzordnung*) §-id 221–235.

1.2 Mõnepoolsed rahvusvahelised konventsioonid

Vastavalt IPRG §-le 53 ei mõjuta IPRG rahvusvaheliste kokkulepete sõlmimist. Need on selle seaduse ning muude riigisiseste kollisiooninormide suhtes üliluslikud. Kollisiooninorme sisaldavad järgmised **mõnepoolsed rahvusvahelised konventsioonid**, mille osaline Austria on:

Haagi 24. oktoobri 1956. aasta laste ülalpidamise kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon;

Haagi 5. oktoobri 1961. aasta ametiasutuste volitusi ja kohaldatavat õigust alaealiste kaitsega seoses käsitlev konventsioon;

Haagi 5. oktoobri 1961. aasta testamendi vormile kohaldatava õiguse konventsioon;

Haagi 4. mai 1971. aasta liiklusõnnetuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon;

rahvusvahelise perekonnaseisukomisjoni (CIEC) 20. septembri 1970. aasta konventsioon, mis käsitleb lapse seadustamist vanemate hilisema abiellumise kaudu;

Haagi 19. oktoobri 1996. aasta vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitlev konventsioon;

Haagi 13. jaanuari 2000. aasta täiskasvanute rahvusvahelise kaitse konventsioon.

ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlev 23. novembri 2007. aasta Haagi protokoll.

1.3 Peamised kahepoolsed konventsioonid

Kollisiooninorme sisaldavad järgmised kahepoolsed lepingud:

9. septembri 1959. aasta Austria Vabariigi ja Iraani Keisririigi vaheline sõprus- ja elukohaleping;

16. detsembri 1954. aasta Austria Vabariigi ja Jugoslaavia Föderatiivse Rahvavabariigi vaheline vastastikuseid õigustoiminguid käsitlev leping;

11. detsembri 1963. aasta Austria Vabariigi ja Poola Rahvavabariigi vaheline vastastikuseid suhteid tsiviilõigusasjades ja dokumentatsiooni käsitlev leping.

2 Kollisiooninormide rakendamine**2.1 Kohtuniku kohustus kohaldada kollisiooninorme omal algatusel**

Ametivõimud kohaldavad välisriigi õigust vastavalt selle algele kohaldamisalale (IPRG § 3).

2.2 Tagasisaade ja edasiviide

Vastavalt IPRG §-le 5 tuleb järgida tagasisaadet või edasiviidet (*renvoi*), välja arvatud juhul, kui viidatakse konkreetselt muu riigi asjaomasele seadusele. Kui välisriigi õigus viitab tagasi Austria õigusele, kohaldatakse Austria õigust. Kui välisriigi õigus viitab õigusele, millele on juba eelnevalt viidatud, kohaldatakse õigust, millele esimesena viidati.

2.3 Kohaldatava õiguse muutumine

Nende tingimuste hilisem muutumine, mis on otsustavad sidumisel teatava õigussüsteemiga, ei mõjuta reeglina kohtuasja juba lahendatud elemente (IPRG § 7) (teatavad konkreetsed kollisiooninormid sisaldavad siiski erandeid sellest põhimõttest). Põhimõtteliselt kohaldatakse nende küsimuste puhul, mille kohta on otsus juba tehtud, õigust, mis oli kohaldatav nende küsimuste tekkimise ajal, ning lahendamata küsimuste puhul kohaldatakse kohtuotsuse tegemise ajal kohaldatavat õigust.

2.4 Kollisiooninormide tavapärase kohaldamise erandid

Viidatud õigust ei saa kohaldada, juhul kui see viiks tulemuseni, mis oleks vastuolus Austria õigussüsteemi põhiväärtustega (IPRG § 6).

Austria õiguses on kehtestatud sätted, mis on kohaldatavad olenemata rahvusvahelise eraõiguse normidest (üldist kehtivust omavad sätted). Mõne sellise sätte puhul tuleneb selle üldist kehtivust omav olemus sõnastusest, teiste puhul aga pelgalt nende sisust.

Üldist kehtivust omavad sätted sisalduvad näiteks töölepinguõiguse rakenduseseaduse (*Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz – AVRAG*) §-des 7, 7a ja 7b, millega on nähtud ette, et Austrias on töötajatel hoolimata kohaldatavast õigusest õigus saada töötasu ja minimaalset puhkust vähemalt kollektiivlepingus

kokkulepitud ulatuses. Üks üldist kehtivust omav säte sisaldub veel tarbijakaitseaduse (KSchG) § 13a lõikes 2, mille kohaselt kohaldatakse tarbija kaitseks KSchG §-i 6 (lubamatute lepingutingimuste kohta), Austria tsiviilseadustiku (ABGB) § 864a (ebaharilike sätete kehtivuse kohta tehingute ja lepinguvormide üldtingimustes) ning ABGB § 879 lõiget 3 (tehingute ja lepinguvormide üldtingimustes esinevatest tarbijate huve suurel määral kahjustavate lepinguliste sätete õigustühisusest), hoolimata lepingu suhtes kohaldatavast õigusest, juhul kui leping sõlmiti seoses kaupleja tegevusega Austrias selliste lepingute sõlmimise eesmärgil.

2.5 Välisriigi õiguse tõendamine

Välisriigi õigust tuleb kohaldada omal algatusel. Sel eesmärgil võib kohus tugineda poolte koostööle, föderaalselt justiitsministeeriumilt saadud teabele või ekspertide aruannetele. Juhul kui välisriigi õigust ei õnnestu märkimisväärtsetest pingutustest hoolimata põhjendatud aja jooksul kindlaks teha, kohaldatakse Austria õigust (IPRG § 4).

3 Kollisiooninormid

3.1 Lepingulised kohustused ja õigusaktid

Otsuseid määruse (EÜ) nr 593/2008 (lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I määrus) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6)) kohaldamisalasse mittekuuluvate lepinguliste kohustuste kohta tuleb langetada poolte poolt sõnaselgelt valitud või vaieldamatult tõendatud õiguse kohaselt. Kui õigust ei ole valitud, kohaldatakse lepingule iseloomuliku kohustuse täitja harilikuks viibimiskohaks (tegevuskohaks) oleva liidumaa õigust (IPRG § 35). Tarbijalepingute suhtes kohaldatakse spetsiaalseid kollisiooninorme. Tarbijakaitsealastes direktiivides sisalduvad kollisiooninormid on üle võetud tarbijakaitseaduse § 13 a lõikega 1, millega peamiselt piiratakse tarbijakaitse tagamise eesmärgil õiguse valimise vabadust.

3.2 Lepinguvälised kohustused

Otsuseid määruse (EÜ) nr 864/2007 (lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II määrus) (ELT L 199, 31.7.2007, lk 40)) kohaldamisalasse mittekuuluvate mittelepinguliste kahju hüvitamise nõuete esitamise õiguste kohta tuleb langetada poolte poolt sõnaselgelt valitud või vaieldamatult tõendatud õiguse kohaselt. Kui kohaldatavat õigust ei ole valitud, kohaldatakse selle riigi õigust, kus kahju tekitanud tegu tehti. Juhul kui asjaomastel pooltel on tugevam side ühe ja sama muu riigi õigusega, kohaldatakse selle riigi õigust (IPRG § 48). See kollisiooninorm määrab kindlaks kohaldatava õiguse sellistes küsimustes nagu kas on tekkinud kahju hüvitamise kohustus, kes kahju eest vastutab ja kui suurt hüvitist tuleb maksta. See hõlmab ka kaasaatava hooletuse küsimusi ning kannatanu otsenõuet kindlustajale, samuti hüvitisnõuete aegumistähtaega.

Liiklusõnnetustest tulenevate hüvitisnõuete esitamise õiguste puhul, mis kuuluvad Haagi 4. mai 1971. aasta liiklusõnnetuste suhtes kohaldatava konventsiooni kohaldamisalasse, tuleb kohaldada kollisiooninorme vastavalt sellele konventsioonile.

Mittelepingulisi kahju hüvitamise nõuete esitamise õigusi Austrias tekkinud **ioniseerivast kiirgusest** tulenenud kahju eest tuleb kannatanu nõudel menetleda Austria õiguse kohaselt (AtomHG 1999 § 23 lõige 1). Kui ioniseeriva kiirguse põhjustatud kahju tekib välisriigis ning seda tuleb menetleda Austria õiguse kohaselt, tuleb kahju hüvitada ainult sel juhul, kui selle näeb ette ja ainult sellises ulatuses nagu näeb ette kannatanu poole isikustaatus (AtomHG 1999 § 23 lõige 2).

Seda, millist õigust kohaldatakse **negotiorum gestio** ehk **alusetust rikastumisest tulenevate nõuete** suhtes reguleerib Rooma II määrus.

3.3 Isiku õiguslik seisund ja perekonnaseisuga seotud aspektid (nimi, elukoht, teovõime)

Isiku **isikustaatus** kohaldatakse selle riigi õigust, mille kodanik ta on. Kui isikul on rohkem kui üks kodakondsus, kohaldatakse selle riigi õigust, millega isik on kõige tihedamalt seotud. Kui isikul on Austria kodakondsus, on see alati üliluslik. Pagulaste ja kodakondsuseta isikute isikustaatusle kohaldatakse selle riigi seadust, kus on nende harilik viibimiskoht (IPRG § 9).

Isiku **nime** kasutamise õiguse üle otsustatakse tema isikustaatus põhjal, olenemata sellest, mille alusel nime võtmine toimub (IPRG § 13).

Näiteks ei otsustata abiellumisel võetava nime üle mitte perekonnaseisu alusel, vaid vastavalt nime staatusele. Nime määramise avalduse vormina kohaldatakse IPRG § 8 sätestatud üldist ametlikku vormi (seega määratakse õigustoimingu vorm vastavalt samale õigusele, mida kohaldatakse õigustoimingule; siiski piisab, kui järgitakse selle riigi ametlikke nõudeid, kus õigustoiming teostatakse.) Vastavalt pretsedendiõigusele ei muutu eelnenud perekonnaseisu alusel võetud nimi pelgalt isikustaatus (kodakondsuse) muutmisel.

Isiku **õigus- ja teovõime** üle otsustatakse samuti tema isikustaatus põhjal (IPRG § 12). See käib ka teovõime võimaliku piiramise kohta, näiteks vaimuhaiguse tõttu, kuid see ei puuduta abieluvõimet. Kui isik on saanud täisealiseks, säilitab ta selle staatuse isegi siis, kui vastavalt äsja omandatud isikustaatusle ta seda veel ei oleks.

3.4 Vanema ja lapse õigussuhe, sealhulgas lapsendamine

3.4.1 Vanema ja lapse õigussuhe

Lapse põlvnemise üle abielumehest ja selle vaidlustamise üle otsustatakse vastavalt abikaasade isikustaatusle lapse sünnihetkel või lahutuse ajal, juhul kui abielu oli eelnevalt lahutatud. Juhul kui abikaasadel on erinev isikustaatus, on määravaks lapse isikustaatus sünnihetkel. Selle kollisiooninormi kohaldamisala hõlmab ka abikaasa isaduse presumptsiooni, legitiimsuse vaidlustamise põhjendusi ja samuti küsimust, millised isikud on õigustatud lapse legitiimsust vaidlustama, ning ajapiiranguid lapse legitiimsuse vaidlustamiseks.

Isa isikustaatus määrab selle, milliseid tingimusi on vaja täita väljaspool abielu sündinud lapse **legitiimseks tunnistamiseks** legitiimsuse deklareerimise teel (st avalik-õigusliku asutuse aktiga, mitte hilisema abiellumise kaudu) (IPRG § 23).

Vastavalt lapse legitiimseks tunnistamise konventsioonile kehtib lapse seadustamine vanemate hilisema abiellumise kaudu juhul, kui selle tunnistab kehtivaks ema või isa kodakondsusriigi seadus.

Isaduse tuvastamise ja selle tunnustamise tingimusi väljaspool abielu sündinud lapse puhul tuleb hinnata vastavalt lapse isikustaatusle tema sünni hetkel. Kui laps on hiljem saanud teise isikustaatus, lähtutakse sellest, kui see ja mitte tema sünnijärgne isikustaatus võimaldab isaduse tuvastamist või tunnustamist. Õigust, mille kohaselt isadust tuvastatakse või tunnustatakse, kohaldatakse ka isaduse vaidlustamisel (IPRG § 25).

Vanemate ja lapse vaheline suhe. Abielumehest põlvnemise, lapse legitiimsuse ja legitiimseks tunnistamise ning väljaspool abielu sündimise **tagajärgede** puhul on määravaks lapse isikustaatus. IPRG §-d 24 ja 25 käsitlevad lapse eest hoolitsemist ja tema kasvatamist, lapse vara haldamist ja kasutamist, seadusjärgset esindamist ühe või mõlema vanema poolt, sealhulgas teatud esindamisega seotud toimingute puhul ametliku loa vajalikkust ning legitiimsete laste puhul vanemate lahutuse järgset lapse isikuhooldusõiguse määramist ning vastastikuseid elatisnõudeid. Need sätted kattuvad suuresti Haagi lastekaitse konventsiooniga ja Haagi 1961. aasta väikelaste kaitse konventsiooniga juhul, kui need (veel) kehtivad (seoses Türgi ja Macauga). Vastavalt sellele peavad pädevad asutused kohaldama alaealiste kaitse tagamise meetmete puhul oma riigi õigust; selleks on tavaliselt pädevad asukohariigi ametiasutused.

Põlvnemise puhul on määravaks isikustaatus teatud ajahetkel. See ei kehti siiski vanemate ja lapse vahelise suhte puhul, sel juhul on määravaks lapse vastav isikustaatus. Kui isikustaatus muutub, tuleb vanemate ja lapse vahelist suhet hinnata alates staatuse muutumisest (vastava ühendava teguri, kodakondsuse muutumisest) uue isikustaatus alusel.

Kohtupraktikas on jätud korduvalt kohaldamata välisriigi õigussüsteemide kohased hooldusõiguse normid, kuna need on olnud **vastuolus avaliku korraga**, kui need ei ole võtnud arvesse lapse huve.

3.4.2 Adopteerimine

IPRG § 26 kohaselt olenevad lapsendamise ja selle lõpetamise tingimused iga lapsendaja isikustaatusest. Peale selle on määravaks lapse isikustaatuse, kuigi alaealiste laste puhul vaid niivõrd, kuivõrd see näeb ette nõusoleku saamise lapselt või kolmandalt isikult, kellega laps on vastavalt perekonnaõigusele seotud. Lapsendamise tingimuseks on muu hulgas lapsendaja vanus, lapsendajate ja lapsendatava vanusevahe või see, kas ja millistel tingimustel lapsendaja enda laste olemasolu välistab lapsendamise, ning mis tahes nõusoleku saamisega seotud nõuded, sealhulgas võimalus lapsendada ametivõimude otsuse alusel ka juhul, kui nõusolekut pole saadud.

Lapsendamise tagajärgede üle otsustatakse lapsendaja isikustaatuse alusel ning kui lapsendajaks on mõlemad abikaasad, vastavalt kohaldatavale õigusele, mis reguleerib abielu õiguslikke tagajärgi isikule. Ühe abikaasa surma järel on selles suhtes määravaks teise abikaasa isikustaatuse.

Pärimisõiguse puhul ei otsustata lapsendamise tagajärgede üle mitte lapsendamisstaatus, vaid pärimisstaatus järgi.

Lapsendamine kui selline on lõplik faktiline olukord, nii et langetatud otsust hilisem isikustaatuse või ühendava teguri muutumine ei muuda. Lapsendatus on oma olemuselt püsiv õigussuhe. Seega võib muutuda staatus, mis on määrav lapsendamise tagajärgede puhul: see on abielu lapsendaja isikustaatusest.

3.5 Abielu, kooselu, partnerlus, lahutus, lahuselu, ülalpidamiskohustus

3.5.1 Abielu

Austrias otsustatakse **abielu vormi** üle vastavalt Austria õigusele ning välisriigis sõlmitud abielu vormi üle otsustatakse vastavalt abiellunute isikustaatusele; siiski piisab abielu sõlmimise asukohariigi ametlike nõuete järgimisest (IPRG § 16). Kitsendatud viide abielu sõlmimise asukohariigi ametlikele nõuetele osutab ainult asjaomase õiguse materiaalsoõigusnormidele, seetõttu on igasugune viide kohalikus õiguses tühine (erand IPRG §-st 5).

Abielu sõlmimise tingimuste ja **abielu kehtetuse** ning abielu **kehtetuks tunnistamise** tingimuste üle (mida tuleb eristada lahutusest) tuleb otsustada mõlema abielluja isikustaatuse alusel (IPRG § 17). Kui ühe või mõlema abielluja isikustaatuse alusel kohaldatav õigus ei võimalda siiski abielu sõlmimist ühe või mõlema abielluja soo tõttu, tuleb abiellu sõlmimise tingimusi hinnata selle riigi õiguse alusel, kus abielu registreeritakse.

See kollisiooninorm puudutab olulisi abielu sõlmimise tingimusi, nagu nõutav vanus, abielu takistavate asjaolude puudumine, võimalikud vajalikud nõusolekud ning nende asendatavus.

Vastavalt IPRG §-le 18 otsustatakse **abielu õiguslike tagajärgede üle isikule** abikaasade ühise isikustaatusel põhjal või kui ühine isikustaatuse puudub, siis tehakse otsus vastavalt hiliseimale ühisele isikustaatusele, eeldusel et ühel abikaasast on see veel olemas. Muudel juhtudel tuleb otsus langetada vastavalt selle riigi õigusele, kus oli mõlema abikaasa harilik viibimiskoht, või selle puudumise korral vastavalt selle riigi õigusele, kus oli nende mõlema viimane harilik viibimiskoht, juhul kui ühel abikaasast on see veel olemas.

Selle kollisiooninormi kohaldamiselasse kuuluvad ka kooselukohustus, mõju elukohale, abistamiskohustus ning abikaasade õigus elatisrahale, kuid see ei hõlma abiellumisel saadud nime ega abikaasade varasuhete reguleerivaid õigusnorme. Viide võib muutuda, st kui ühendavad tegurid muutuvad, võib määravaks saada teise riigi õigus.

3.5.2 Kooselu ja partnerlus

Registreeritud kooselu seadus (*Gesetz über die eingetragene Partnerschaft*) on lisatud IPRG §-desse 27–27d.

Registreeritud partnerlusele esitatavate tingimuste (ja ka selle vormi), selle **kehtetuse** ja **süü tõttu lõpetamise** üle tuleb otsustada vastavalt selle riigi õigusele, kus kooselu registreeriti (IPRG § 27a).

Kooskõlas IPRG §-ga 27b tuleb **registreeritud partnerluse tagajärgede üle isikule** otsustada vastavalt selle riigi õigusele, kus on mõlema registreeritud kooselu partneri ühine harilik viibimiskoht (elukohus), või sellise ühise hariliku viibimiskoha puudumise korral vastavalt selle riigi õigusele, kus oli nende mõlema viimane harilik viibimiskoht, juhul kui ühel partneritest on see veel olemas. Seega, kui elukohariigi õigust ei saa kohaldada või kui see õigus ei reguleeri õiguslikke tagajärgi isikule, on määrav registreeritud partnerite ühine isikustaatuse või ühise isikustaatuse puudumisel viimane ühine isikustaatuse, kui ühel partneritest on see veel olemas. Muudel juhtudel kohaldatakse Austria õigust. Seda ka juhul, kui isikustaatuse ei reguleeri registreeritud partnerluse õiguslikke tagajärgi isikule.

Registreeritud partnerluse **varasuhete** üle tuleb otsustada vastavalt õigusele, mis on ette nähtud alates 29. jaanuarist 2019 kohaldatava **määrusega (EL) 2016/1104 registreeritud koostöö tulenevaid varalisi tagajärgi käsitlevates asjades**.

Registreeritud partnerluse **lõpetamisele**, mis ei ole tingitud kummagi poole süüst, kohaldatakse selle riigi õigust, kus on registreeritud partnerite ühine harilik viibimiskoht (elukohus) partnerluse ametliku lõpetamise ajal, või sellise ühise hariliku viibimiskoha puudumise korral selle riigi õigust, kus oli nende mõlema viimane harilik viibimiskoht, juhul kui ühel partneritest on see veel olemas. Seega, kui elukohariigi õigust ei saa kohaldada või kui registreeritud partnerlust ei saa seega kinnitust leidnud faktide alusel lõpetada, on määrav registreeritud partnerite ühine isikustaatuse või ühise isikustaatuse puudumisel viimane ühine isikustaatuse, kui ühel partneritest on see veel olemas. Muudel juhtudel kohaldatakse Austria õigust. Seda ka juhul, kui isikustaatuse ei võimalda registreeritud partnerlust kinnitust leidnud faktide alusel ametlikult lõpetada.

3.5.3 Lahutus ja lahuselu

Vastavalt IPRG §-le 20 tuleb **lahutuse** aspektide üle, mis ei kuulu Rooma III määruse (nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas (ELT L 343, 29.12.2010, lk 10)) kohaldamiselasse, otsustada vastavalt õigusele, mis reguleerib abielu õiguslikke tagajärgi isikule. Siinjuures on määravaks lahutuse aeg; seetõttu ei saa viidet muuta.

Abikaasade varasuhete üle tuleb otsustada vastavalt õigusele, mis on ette nähtud alates 29. jaanuarist 2019 kohaldatava **määrusega (EL) 2016/1103 abieluvararežiime käsitlevates asjades**.

Austria õiguses ei tunta terminit **abielu lõpetamine**. Niivõrd kui seda ei reguleeri Rooma III määrus, tuleks seda menetleda kooskõlas tihedaima seose reeglina vastavalt IPRG §-le 1. Selle üle, millise riigi õigusega on tihedaim seos, saab otsustada analoogia põhjal vastavalt IPRG §-le 20.

3.5.4 Ülalpidamiskohustus

Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruses (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, lk. 1; ülalpidamiskohustusi käsitlev ELi määrus) viidatakse ülalpidamisstaatuses seoses Haagi 23. novembri 2007. aasta protokolli ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatava õiguse kohta. Seega on eelkõige kohaldatav selle riigi õigus, kus on elatist saama õigustatud isiku harilik viibimiskoht (täiendatud suundumustega *lex fori* poole, konkreetsete ühendavate teguritega, kaitseklausliga nn üllatusnõuete vastu ja – väga piirava – võimalusega kohaldatavat õigust valida).

3.6 Abieluvara

Abikaasade varasuhete üle tuleb otsustada vastavalt õigusele, mis on ette nähtud **määrusega (EL) 2016/1103 abieluvararežiime käsitlevates asjades** (vt eespool).

3.7 Testamendid ja pärimine

Pärimisasjade suhtes kohaldatakse ELi pärimisasjade määrust (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT L 201, 27.7.2012, lk 107)). Vanade juhtumite suhtes kohaldatakse IPRG § 28, mille kohaselt on abielu kohaldatav õigus isikustaatusest, mis pärandajal oli surma hetkel. See kollisiooninorm hõlmab põhimõtteliselt ka vastutust pärandil lasuvate võlgade eest ja pärandi

omandamist. Kui testamendimenetlus teostati Austrias, tuli pärandi omandamise ja vastutuse üle pärandil lasuvate võlgade eest otsustada Austria õiguse alusel (IPRG § 28 lõige 2).

3.8 Kinnisvara

Materiaalse vara asjaõiguste (sealhulgas asja valdusõiguse) **omandamise ja lõppemise** üle otsustatakse selle riigi õiguse alusel, kus vara asub asjaõiguse omandamise või lõppemise aluseks olevate faktiliste asjaolude toimumise ajal. Seadusliku omandi liigi ning õiguste sisu üle otsustatakse vastavalt selle riigi õigusele, kus vara asub (IPRG § 31).

Selle kollisiooninormi kohaldamisalasse kuuluvad eelkõige omandiõigus, servituudid (kinnisvõlad), pandiõigus, ehitusõigus, eluaseme omand, kuid ka kinnipidamisõigused kolmandate isikute suhtes ning omandireservatsioon. See õigus hõlmab ka omandiõiguse ülemineku tagajärgi.

Kohaldatavat õigust ei mõjuta hilisem asukoha muutus, kuna õiguse omandamine tähendab lõpetatud faktilist olukorda.

Õiguse omandamise **tagajärjed** põhinevad asjaomase asukohariigi õigusel; see ühendav tegur võib seega muutuda. Selle õiguse alusel tehakse otsus ka sellistes küsimustes, mis puudutavad omaniku õiguskaitse ulatust, kas ja millises ulatuses on asjaõigust omaval isikul käsutusõigus, näiteks kas panditud vallasvara võib müüa ilma kohtu sekkumiseta, ning muudes küsimustes.

Transpordivahendite suhtes kohaldatakse spetsiaalset õigusnormi (IPRG § 33). Registrisse kantud mere- ja õhusõidukite asjaõiguste suhtes kohaldatakse samuti neid registreerinud riigi õigust; raudteesõidukite puhul on määravaks selle riigi õigus, kus asub sõidukeid kasutava raudtee-ettevõtte tegelik halduskeskus. Sõiduki tekitatud kahju või selle likvideerimiseks tehtud kulutuste hüvitamise nõuete tagamiseks seatud seaduslike ja kohustuslike õigustatud pantide või seaduslike kinnipidamisõiguste suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus vara asub, juhul kui selle aluseks olevaid faktilisi asjaolusid peetakse lõppenuks.

Kehtestatud on ka spetsiaalne õigusnorm, mis puudutab **materiaalset kinnisvara**: kui kinnisvara asjaõigus kuulub ka teise kollisiooninormi kohaldamisalasse (näiteks abikaasade varasuhete puhul), on ülimuslik asjaõigus, st seos vara asukohariigi õigusega.

Immateriaalse vara kohta kollisiooninormi kehtestatud ei ole. Vastavalt IPRG §-le 1 on asjaõiguse kohaselt kohaldatav õigus see õigus, millega varal on kõige tihedam seos. Tagatud õiguste suhtes kohaldatakse *lex cartae*-d (asukohariigi õigust). IPRG § 33a, millega võetakse üle direktiivi 2002/47/EÜ (finantstagatiskokkulepete kohta) artikkel 9, sisaldab tagatisena esitatud registreeritud väärtpabereid käsitlevat erinormi. Väärtpaberitega arveldamise süsteemides arveldatavate väärtpaberite suhtes kohaldatakse arvelduse lõplikkuse seaduse (*Finaltitätsgesetz*), millega võetakse üle arvelduse lõplikkuse direktiiv 98/26/EÜ, §-de 16 ja 18 erinorme.

3.9 Maksejõuetus

Rahvusvahelist **maksejõuetusõigust** reguleerib maksejõuetusseaduse seitsmes osa. Vastavalt maksejõuetusmenetluse seadustiku §-le 217 kohaldatakse neid sätteid ainult juhul, kui rahvusvahelises õiguses või eelkõige ELi õigusaktides, eeskätt määruses (EL) nr 848/2015 maksejõuetusmenetluse kohta (ELi maksejõuetusmenetluse määrus), ei ole sätestatud teisiti. Sisu poolest järgivad need sätted suurelt osalt ELi maksejõuetusmenetluse määruse vastavaid sätteid.

Maksejõuetusmenetluse algatamise eeltingimuste ja maksejõuetusmenetluse tagajärgede suhtes kohaldatakse põhimõtteliselt selle riigi õigust, kus menetlus algatatakse. Maksejõuetusseaduse §-d 221–235 sisaldavad norme, mis käsitlevad kolmandate isikute asjaõigusi, tasaarvestamist, omandireservatsiooni, kinnisvara puudutavaid lepinguid, reguleeritud turge, töölepinguid, maksejõuetusmenetluste tagajärgi registreerimisele kuuluvatele õigustele, õigust, mida kohaldatakse kahjustavatele tegudele ja kolmandatest isikutest ostjate kaitsele, tagajärgi pooleliolevatele kohtuvaidlustele, asukohariigi õigust omandiõiguste ja muude õiguste teostamisega seoses, tasaarvestus- ja uuendamislepinguid, pandi tagasiostulepinguid ning pärast maksejõuetusmenetluste algatamist tehtavaid makseid.

Kui need normid kattuvad IPRG sätete või muude kollisiooninormidega, on ülimuslikud maksejõuetusseaduse erisätted.

Viimati uuendatud: 04/11/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.